

פרשת מצורע

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת (יג, ב)

יד ה' בדבר

נגע הצרעת בא לאדם על חטא לשון הרע וגסות הרוח. הצרוע נענש גם בהגליה, הרחקה, והוא עצמו חייב להכריז: "טמא טמא יקרא". אין ספק, שעונש זה של ביזיונות הוא חמור ביותר והוא פוגע בדבר הרגיש ביותר אצל האדם - כבודו נפגע ונרמס.

ולפלא! התורה הרי יודעת לחוס על כבודו של אדם ומדוע כאן נענש האדם בביזיון גדול כל - כך?

לצערנו האדם מסתכל על ההתרחשויות כדבר שבאקראי, ואינו רואה את המהלכים המתנהלים בעולמות העליונים. חסרה לאדם התמונה במלואה. הוא רואה חלק ועוד חלק ואינו רואה את כל המערכה. כפי שמובא בסיפור המעשה להלן, הסיפור מובא בספר "אנשים מספרים על עצמם" לרב חיים ולדר:

אני תושב המרכז, ועוסק בליווי ובאבטחת טיולים. מטבע הדברים, המקצוע שאני עוסק בו מפגיש אותי לא רק עם מקומות ואתרים, אלא גם עם בני אדם מכל הסוגים, מכל הגילאים, מכל העדות ואפילו מכל הדתות.

זה היה לפני מספר שנים. ליוויתי קבוצת יהודים תושבי ארצות הברית, שהגיעו לטיולים מאורגנים בארץ. במשך כחודש היינו נוסעים לאותם מקומות, אומרים אותם דברים, מספרים אותן בדיחות חבוטות באותה אנגלית משובשת שישראלים אינם מסוגלים להשתחרר ממנה.

באחד הטיולים הודיע לנו מארגן הטיול שעליי לשבת בקדמת האוטובוס, כלומר בשני המושבים הראשונים הסמוכים לנהג. מיהרתי לאוטובוס שלי והתמקמתי במושב האמור. כאשר עלו הנוסעים והתמקמו, הודיע לי המארגן כי עליי לעבור לאוטובוס אחר. אספתי את חפצי וירדתי מהאוטובוס, אך ידעתי שככל הנראה המקומות הראשונים יהיו תפוסים, שהרי לא הייתי שם כדי לתפוס אותם.

ואכן כך היה. במושב הראשון התמקם יהודי בשנות השישים לחייו. הוא היה די רחב, כך שלא בדיוק נשאר לי מקום, ובכל זאת התיישבתי לידו. זה לא היה יותר מדיי נוח לשבת ליד איש שתופס לך מושב וחצי, וכעת מתחיל המאבק הבלתי רשמי "מי, מעיף את מי". אם הייתם רואים את הברנש, הייתם מבינים ש'להעיף' זו לא המילה הנכונה כאן. לא מעיפים אנשים כ א ל ה. בעצם, בקושי מזיזים אותם. למען האמת, אפילו הם מזיזים בקושי את עצמם, כך שבאמת הכיוון באופן כללי זה לגרום לו להזיז את עצמו, וכמו שהוא נראה, הייתי צריך לספק לו סיבה טובה מאד לעשות כך.

ואז עשה האיש את הטעות הראשונה שלו. הוא מצא איזה חינמון ששכב באוטובוס שבועיים והחל לקרוא בו.

אם יש משהו שאני שונא, הוא שמישהו אחר קורא איתי, לא חשוב מה: ספר, עיתון, עלון משתמש לתרופה. כשאתה קורא - אתה רוצה לעשות זאת לבד. בלי שותפים ובלי אחים לצרה או לבדיחה או כל מה שלא יהיה רשום שם.

חשבתי שאם אתחיל לקרוא איתו, יש סיכוי שהוא משתכנע לקחת את העיתון ולעבור למושב אחר.

אבל האיש התגלה כברנש די חברותי. הוא הניח לי לקרוא איתו, ואפילו, כמה מוזר, הזיז את העיתון לכיוון שלי כדי שארגיש בנוח, כמו שעושים בעלון של קידוש לבנה.

פרשת מצורע

אם יש משהו שאני שונא יותר משקוראים איתי בעיתון הוא, שקוראים בעמוד שלי. בסדר, החלטת להיכנס לי לחיים - תעשה זאת בעמוד המקביל, בבקשה. העיתון גדול ואינך חייב לבחור דווקא בעמוד שלי.

ומה אתם חושבים שעשיתי, אם לא להתעניין דווקא בעמוד שלו? ואם לא די בכך, אפילו הבטתי בידיעה הספציפית שהוא קרא בה, כאשר אני מכין את עצמי לשלב המרגיז עד כדי סכנה: "לדבר איתו על הידיעה".

הידיעה עסקה בגופת נער, שהתגלתה באזור כפר סבא. על פי הידיעה היה זה נער שנעלם אחת עשרה שנים לפני כן, ואיש לא ידע מה עלה בגורלו, וכעת בעקבות מעצר של כמה צעירים התברר שהם אלה שגרמו למותו והחביאו את גופתו. זו הייתה פרשה שזעזעה את המדינה בשל הזילות שגילו הצעירים בחיי אדם. כאמור, היה זה עיתון משבועיים קודם לכן, ובינתיים הובא הנער למנוחות.

ואז שמעתי את עצמי אומר: "הייתי בהלוויה שלו. הוא נקבר בכפר סבא". מבלי משים עשיתי את הצעד של "לדבר על הידיעה". "מה היה לך לעשות שם?" שאל האיש.

"אני מתנדב ב'חברה קדישא' בכפר סבא" עניתי. "באמת???" אמר האיש, ומיד ידעתי שהוא לא הולך מכאן, יהיה מה שיהיה. הוא נשמע ממש מתעניין, בניגוד אליי, שדיברתי כדי לעצבן אותו.

"באמת", אמרתי. "אני אמנם מתפרנס מהדרכת טיולים, אך מתנדב בחברה קדישא. אתה יודע, הלקוחות לא מתלוננים..." נידבתי את אחת הבדיחות החבוטות של אנשי חברה קדישא.

"אני לא סתם מתעניין", אמר, "אני חושב שאבא שלי קבור שם". "אתה רק חושב? תגיד לי, ואיפה אתה חושב שאתה גר?"

"בלוס אנג'לס", מיהר לענות ולגרום לי לקלוט שלא הבין את הבדיחה על חשבונו.

"לא הבנת", אמרתי, "מה פירוש 'אתה חושב שאבא שלך קבור שם'? אתה אמור לדעת, לא לחשוב".

הוא נאנח אנחה ארוכה ואמר: "אני יודע שהייתי אמור לדעת, אבל גם הוא היה אמור לדעת איך אבא מתנהג".

"אתה רוצה לומר לי שמעולם לא היית בקבר של אביך?" שאלתי.

"זהו, שהוא לא כל כך תיפקד כאבא שלי", אמר, "הוא נעלם מחיי בגיל 12 עזב את אמי ואת שלושת ילדיו. בתקופה מסוימת בגיל 16 ניסיתי ליצור קשר איתו. בכל זאת, רציתי אבא כמו כולם, אך הוא פשוט היה סגור בתוך עצמו, לא ידע לשמור על קשר, להחמיא, ליצור שיחה, כלום.

"בגיל 18 ראיתי אותו ברחוב. הוא עמד בצד השני של המדרכה, ואני נופפתי לו לשלום. הוא הביט בי. ראיתי שהוא מזהה אותי ולא יודע מה לעשות עם עצמו. הוא פשוט הסתובב והלך משם. זה הרגע שבו הבנתי שאין לי מה לחפש קשר איתו, שהוא אינו מעוניין או אינו מסוגל להיות בקשר איתי. הבנתי כי עליו לדאוג לעצמי, שלבי לא יישבר. חתכתי ממנו, עזבתי את הארץ, ניסיתי את מזלי בחו"ל, ואכן שם המזל האיר לי פנים. התחלתי בתחום המלונאות, ובגיל 25 כבר היה לי המלון הראשון שלי. לאחרים כבר הגעתי בלי בעיה. הבאתי לארצות הברית את אמי ואת אחיותיי, כולנו התחתנו שם, הקמנו משפחות. אמי נפטרה

פרשת מצורע

לפני כעשרים שנה, אבי לא שמענו וגם לא התעניינתי.

"לפני שמונה שנים אמרו לי שהוא נפטר. קרוב שהגיע לחו"ל סיפר לי זאת במקרה. לא התעניינתי מתי והיכן נקבר. עד הרגע הזה הוא אפילו לא צץ בזיכרוני, אבל כשאתה אומר שאתה מתנדב בחברה קדישא בכפר סבא, המילים 'חברה קדישא' ו'כפר סבא' מתחברות לי, ואני נזכר באבא שלי". "מה הקשר לכפר סבא?" אני שואל. & "אבי התגורר בכפר סבא", הוא אמר.

"מתי?" "כשהייתי בן 18 לפני 42 שנים".

"ואולי הוא עבר דירה?" שאלתי. "אולי" משך בכתפיו. "ואולי קנה חלקת קבר במקום אחר." "לא יתכן", פסק. "לא היה לו גרוש על הנשמה. הוא חי מהיד לפה. לא היה לו כסף מיותר, ודאי לא לחלקת קבר".

"בעצם, למה אני מקשה עליך?" אמרתי, "אני הרי מתנדב בחברה קדישא בכפר סבא, אני יכול לבדוק לך את העניין הזה תוך מספר דקות".

"נו, בשביל מה התיישבת לידי?" הוא מגחך. "בשביל להזיז אותך", רציתי לומר, אבל כמובן רק רציתי...

התקשרתי למשרד וביקשתי מהמזכיר לבדוק היכן קבור פלוני אלמוני. אמרתי לו את שמו המלא של האיש, הוא חיפש ולבסוף אמר: "כן, הבן אדם קבור כאן", וציין גוש וחלקה. "רגע", אמרתי, "ומתי הייתה הקבורה של האיש הזה?"

"תן לי לבדוק", הוא אומר, "אני רואה, זה היה לפני שמונה שנים".

"אבא שלך נפטר לפני שמונה שנים?" אני שואל את התייר שלצדי. "כן".

ואז אני מחליט לשאול על דעת עצמי: "באיזה תאריך הוא נקבר." "והפקיד עונה לי: "התאריך הוא י"א בסיוון, לפני שמונה שנים." & "אתה רציני?" אני אומר לו, "אתה יודע שזה יוצא מחר".

"אני לא רציני. המחשב רציני", הוא אומר ביובש. "על פי המחשב, היארצייט שלו יוצא מחר". חשבתי שאני מתעלף "תקשיב טוב, ר' ייד", אני אומר לתייר שלצדי, "באמת לא התיישבתי לידך לחינם. לא במקרה הסתכלתי בעיתון שלך וראיתי את הידיעה על גופת הנער, וגם לא לחינם סיפרתי לך שאני מתנדב בחברה קדישא בכפר סבא. הכל משמים, מסתבר שאבא שלך קבור שם בכפר סבא, ולא זו בלבד, אלא שמחר היארצייט שלו. תגיד, אתה אמרת עליו קדיש?"

"איך אמרתי קדיש אם לא ידעתי מתי נפטר?" הוא שואל, "חוץ מזה, הוא לא היה כל כך אבא בשבילי".

"הוא לא היה כל כך אבא, אבל מבחינה דתית אתה מחויב להגיד עליו קדיש, זו חובה שלך, לא סתם קוראים לזה 'חיוב'".

"אז מה אני עושה." "בא איתי לכפר סבא, נעשה אזכרה ותגיד עליו קדיש".

"ואין יהיה מניין?" הוא שואל. "נסתדר", אמרתי, אף שלא היה לי מושג איך, כי מהיכרותי הלא קצרה עם תושבי כפר סבא הספקתי להבחין בהבדלים בין בית הקברות הריק בכפר סבא, לעומת בית הקברות בבני

פרשת מצורע

ברק המלא וגדוש במבקרים, שלא שוכחים את סבא שלהם גם אחרי ארבעים שנה.

נסענו למחרת. ניצבנו ליד הקבר ולא היה לנו מושג מה עושים. שום בן אדם לא נראה באופק, היה שם שקט כמו איזה בית קברות... "תגיד, איך אומר קדיש אם אין מניין?" הוא שואל.

מרחוק נראתה קבוצה לא גדולה של אנשים. "בוא נחכה להם שיסיימו, ניגש ונבקש שישלימו מניין", אמרתי, אף שמהיכרותי הלא קצרה עם תושבי כפר סבא ידעתי, שהסיכויים שאלה יישארו רגע אחרי האזכרה של קרובם, שואף לאפס.

לפתע הקבוצה עוזבת את הקבר הטרי ומתקדמת לעברנו. הם מתקרבים ועוצרים ממש ליד הקבר של אביו של התייר.

אישה עטופה בצעיף אומרת למישהו: "תגיד עליו קדיש, הוא היה אדם יקר".

"רגע", אני אומר, "יש כאן את הבן שלו שיאמר עליו קדיש".

האישה מביטה בתייר ואומרת: "אתה הבן שלו? איפה היית עד היום?"

הוא נבוך, ואני עניתי במקומו: "אביו התגרש מאמו כשהיה בגיל צעיר".

"תגיד לי, אתה יודע שאבא שלך מלאך?"

"בו טוב, את המידע הזה הוא החמיץ", רציתי לומר בציניות, אך לא אמרתי. זה לא היה במקום.

"ספרי לי על זה", אמר.

"אני אמא של..." וכאן נקבה בשמו של מי שגופתו התגלתה שבועות אחדים לפני כן. "הבן שלי נעלם לפני אחת עשרה שנה, ולאיש לא היה אכפת. המשטרה חיפשה אחריו חודש והזניחה את התיק. רק אבא שלך הלך וחיפש, ברר וחקר במשך שנים, עד שנפטר. הוא גם עזר לי כאישה אלמנה, הביא לי דברים הביתה, שכר לי עורך דין, אף שלא היה לו הרבה כסף. הוא עשה הכל כדי למצוא את הגופה של הבן שלי. לפני שהוא נפטר, הוא אמר לי שם של תיכון בכפר סבא, שלדבריו כמה תלמידים בו קשורים להיעלמותו של בני. הוא העביר את זה למשטרה, אבל המשטרה לא התייחסה. לפני חודשים אחדים, במהלך רענון של הפרשה ופרשיות אחרות במשטרה, עלו על זה. הם הצליבו בין המידע שהוא נתן על התיכון, ובין כמה פשעים שפענחו וחקרו במשך השנים, וגילו כי אכן תלמידים, שלמדו באותו תיכון היו אחראיים למותו ולהעלמת גופתו. הם חקרו אותם שוב, ואז הכל התגלה.

"אני חייבת לו הרבה, לאבא שלך, לכן דאגתי גם בהלוויה שלו וגם בכל יום בשנה, שיגידו עליו 'קדיש'. הוא מעולם לא סיפר לי שהיה לו בן". אני מביט באיש שדמעות בעיניו, והוא מתבונן בי. שנינו איננו מאמינים למשמע אוזנינו.

"שימי לב מה קרה כאן", אני אומר לה. "אתמול במקרה שנינו קראנו עיתון מלפני כמה שבועות, שבו הופיעה ידיעה על בנך, שגופתו נמצאה, זה גרם לי לספר שאני מתנדב בחברה קדישא בכפר סבא, הוא התעניין אם אני יודע איפה קבור אביו. תשמעי, גברת, הבן שלך יצא מקברו כדי לגרום לבנו של מיטיבך

פרשת מצורע

ללכת ולומר קדיש על קברו. אין שוב הסבר לתזמון הלא יאומן הזה.

כולם היו המומים ומזועזעים מהגילוי השמימי הזה. לאיש לא היה ספק שיד ה' בדבר. פעילותו של האיש, שנועדה לשמור על כבוד המת, הובילה בסופו של דבר להבאתו של המת לקבר ישראל. האיש שבחייו פעל בצורה בלתי מובנת, הצליח להביא את בנו לומר קדיש על קברו.

נפרדנו למחרת. לא שמעתי עליו מאז, אבל בתוכי נשאר הסיפור המופלא הזה.

אומרים "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו". אני הייתי קורא לסיפור הזה: "שלח לחמך על פני הארץ".

מקור: אור דניאל, אנשים מספרים על עצמם